

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 1 (P1)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2013

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 80

Memorandamo ona o na le mapephe a 8.

KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO**POTSO YA 1**

- 1.1 Ba ne ba buisana ka bokamoso ba bona. ✓ (1)
- 1.2 Ba fumane ngwana ka mora selemo ba nyalane. ✓ (1)
- 1.3 O ne a batla hore ho be le dijo ka lapeng/o ne a lwantsha tlala. ✓ (1)
- 1.4 Ha ngwana a ne a e na le dilemo tse supileng/Ha nako e ntse e tsamaya ✓
E le nngwe feela. (1)
- 1.5 O ne a le molelele, a le letheka le lesesane ✓ (1)
- 1.6 O ne a se a e na le motjhaufa/a lebala kano ya hae pela moruti mme a ratana/a sa hlole a ngolla mosadi hae/a sa tswafe ho nka kgwedi tse tharo a sa tle hae. ✓
E le nngwe feela. (1)
- 1.7 Mpho o ne a thabile a tsheha ha monate mohla ba neng ba dutse tlasa moduwane athe letsatsi pele Lehana a tsoha a tsamaya, o ne a hloname. ✓✓ (2)
- 1.8 Lehana o ne a natefetswe ke bophelo ba Johannesburg ebile a lebetse hore o na le ngwana le mosadi. ✓✓
Bahlahlobi ba ele hloko mohopolo wa sehlooho. (2)
- 1.9 Ke nnete, hobane ho buuwa ka mohlolohadi, ha a buuwa ka mme wa Lehana temeng. ✓✓ (2)
- 1.10 'Mohokare ya phalla molebe hoo marama a bileng a sala a le mafubedu' ✓✓ (2)
- 1.11 1.11.1 Ho fahla mmuso ka lehlabathe. ✓ (1)
- 1.11.2 Mpho e ne e le tswibila. ✓ (1)
- 1.11.3 Bohloko ba lerato la bosawana bo ne bo mo kenelletse sa nta tsa hlooho. ✓ (1)
- 1.12 O ne a nahana hore Lehana o tla bolawa. ✓ (1)
- 1.13 A genehelo, ke utlwela Mpho bohloko ka seo Lehana a mo etsang sona. (2)

TEMA YA B

- 1.14 KFC.√ (1)
- 1.15 Monate o mokalo. √ (1)
- 1.16 Ho hlokomedisa/Hatella/Toboketsa hore theko e hlile e tlase. √√
Ho ngoka mmadi/ho tsepamisa mahlo mongolong oo. (2)
- 1.17 O bolela hore moreki o tla fumana dibeka tse pedi ka theko e tlase/O bolela
hore moreki o tla fumana dibeka tse pedi ka R14. √√ (2)
- 1.18 'E, e tla hohela bareki hore ba tlo reka ka bongata hobane ka theko e tlase ba
fumana beka tse pedi.√√ (2)
- 1.19 Se kgetholla lebenkele la KFC ho mabenkele a mang a dijo. √√ (2)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2****TEMA YA C****Mehopolo e lebeleletsweng.**

	DINTLHA		QOTSO
1.	Itlwaetse ho lekola setatemente sa hao sa banka ho bona ditefello tseo o di lefisiwang.	1.	Ha o itlwaeditse ho sheba setatemente sa hao, o tla lemoha hore banka e o lefisa haholo setatemente sa hao, o tla lemoha hore banka e o lefisa haholo.
2.	Batlisisa lesedi le bapisang ditefiso tsa dibanka	2.	Ha ditefo tsa bona di le ka tlase ho tsa hao, baleha bankeng ya hao o ye moo o tla lefa betere.
3	Koranta e ka fana ka lesedi la bohlokwa.	3	Itlwaetse ho bala karolo e buang ka ditjhelete koranteng. Hangata karolong eoe ho fanwa ka lesedi la ho bapisa ditefiso tsa dibanka tse fapaneng.
4.	Sebedisa inthanete ho qoba ditefiso tse hodimo.	3.	Ho sebedisa inthanete ho tla o qobisa ditefo tse hodimo. Sheba setatemente sa hao inthaneteng e seng ka hare thelareng.
5.	Lefa dikoloto ka selefounu e seng ka tjheke.	4.	Tlwaelo ya ho lefa ka tjheke le yona e baka ditefiso tse hodimo. E lese, o batle mokgwa o mong o jwalo ka wa ho lefa ka selfounu.
6.	Ntsha tjhelete ka ntle e seng thelareng mme e be motjhining wa ATM ya banka ya hao feela.	5.	Se ntshe tjhelete ka hare thelareng. E ntshe ka ntle motjhining wa ATM. Ho etsa jwalo ha ho boloke nako feela, e bile ho tlase ka ditefiso. Ntle ho mona, qoba ho ntsha tjhelete metjhining ya dibanka tse ding.
7.	Netefatsa hore o na le tjhelete e lekaneng akhaonteng ya hao, ho qoba dikotlo tse hodimo.	7.	Etsa bonnete hore dikoloto tsa hao tse hulang tjhelete bankeng, di fumana o na le tjhelete e lekaneng akhaontong.
Ho elwe hloko dipolelo tsa baithuti tse fupereng moelelo wa sehlooho.			

(Palo ya mantswe = 56)

Mohlahlobuwa o lokela ho ngola kgutsufatso ya hae ka sebopeho seo a laetsweng ho e ngola ka sona. Kgutsufatso e hlalisitsweng ka sebopeho se seng **e tshwauwe**.

Bahlahlobuwa ba **tlameha** ho bontsha palo ya mantswe **ka nepo**.

Kabo ya matshwao:

- Bakeng sa dintlha tse supileng, matshwao a **7**.
- Bakeng sa tshebediso ya puo, matshwao a **3**.
- Matshwao kaofela: **10**

Batshwayi ba sebedise sekala sena ha ba aba matshwao:

Din	7
TP	3
Matshwao kaofela	10

ELA HLOKO: Mohlahlobuwa a se ngole dikgutsufatso tsa mantswe ntle le haeba dikgutsufatso tseo di ne di hlalisitswe temeng. Maemong a jwalo, kgutsufatso e balwe jwalo ka lentse le feletseng. Mohlala wa palo ya mantswe:

SESOTHO	Polelo			Palo ya matswe
	<i>Ke</i>	<i>a</i>	<i>tsamaya</i>	3

Ho tshwaya kgutsufatso:

Kgutsufatso e tshwanetse ho tshwauwa tjena:

• Kabo ya matshwao a puo:

- Dintlha tse 1–3 tse nepahetseng aba letshwao le le 1.
- Dintlha tse 4–5 tse nepahetseng aba matshwao a 2.
- Dintlha tse 6–7 tse nepahetseng aba matshwao a 3.

HLOKOMELA: E leng ntlha kapa polelo nnetefatsa hore e momahane.**• Sebopeho:**

Le ha kgutsufatso e ka ngolwa ka sebopeho se sa nepahalang, e tlameha ho lekanyetswa.

Palo ya mantswe:

- Batshwayi ba tlamehile ho nnetefatsa palo ya mantswe a sebedisitsweng.
- Ho se ke ha fokotsa matshwao ha mohlahlobuwa a sa fana ka palo ya mantswe kapa a fane ka palo e fosahetseng.
- Ha mohlahlobuwa a fetile a palo e lebelletsweng ya mantswe, bala bonyane mantswe a mahlano ka hodima a lebelletsweng. Ho tloha moo o se itshwenye ka a mang.
- Kgutsufatso tse kgutshwane empa di na le ntlha tsohle tsa sehlooho tse lebelletsweng, di se ke tsa fuwa kotlo.

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPUO LE TSHEBEDISO YA PUO**POTSO YA 3****TEMA YA D**

- 3.1 Dark and Lovely. ✓ (1)
- 3.2 Ho nolofatsa moriri hore o se fothohe✓ (1)
- 3.3 O se kgotsofalletse hobane sefahleho sa se bontsha thabo. ✓✓ (2)
- 3.4 Ho toboketsa bohlokwa ba sehlahiswa sena. ✓✓ (2)
- 3.5 Kgethollo ya bong ✓ hobane setshwantsho se sebedisitsweng ke sa motho wa mosadi, mme e se eka banna bona ba keke ba sebedisa setlolo sena.✓✓ (3)
- 3.6 Lethathama le letjha. ✓ (1)
- [10]**

POTSO YA 4

- 4.1 D/O mo omanyane. ✓✓ (2)
- 4.2 Ke metswalle hobane ba bonahala sa ntshana se inong/ba buisana ka mathata a bona. ✓✓
E le nngwe feela. (2)
- 4.3 Kgomo ha e nye boloko kaofela. ✓✓
Lebitla la kgomo ke molomo.
E le nngwe feela mme dikarabo tsa baithuti di elwe hloko. (2)
- 4.4 Di mo tshositse/makaditse hobane sefahleho sa hae se bontsha letshoho kapa makalo✓✓ (2)
- 4.5 Ha a di kgolwe hobane sefahleho sa hae se bontsha a tsheha kapa a phoqa✓✓ (2)
- [10]**

POTSO YA 5

- 5.1 5.1.1 wa. ✓ (1)
- 5.1.2 Lematjana/lematinyana. ✓ (1)
- 5.1.3 Nthabiseng o fumanwe lelapeng le thabileng.✓✓ (2)
- 5.1.4 moreri > Moreri wa kereke ya rona o fihlile.
morero > Morero wa ho hlabela ngwetsi o ile wa atleha.
thero > Thero ya moruti e ile ya ama maikutlo a bohle.✓✓
E le nngwe feela (2)

	5.1.5	Mmamosala a ka tsebisa batswadi ba Nthabiseng ditaba tsa tjhobelo ya hae. ✓✓	(2)
	5.1.6	seba > Batho ba sebang Nthabiseng ba sele. seba > Ngwana ya sebang o utswitse diphahlo tsa ngwetsi. ✓✓ E le nngwe feela.	(2)
	5.1.7	Kaha Nthabiseng o nyametse, batswadi ba hae ba ngongorehile haholo. ✓✓	(2)
	5.1.8	Na o mametse hantle wena moshanyana towe?. ✓✓	(2)
5.2	5.2.1	Ke ditokelo tsa botho/tsa bomme/ tsa bana. ✓✓ E le nngwe feela.	(2)
	5.2.2	nama > Mojaki nama leoto ke bone moo o tswileng kotsi. ✓✓	(2)
	5.2.3	O re yena ke Motaung o ja nama. O re ke Motaung yena o ja nama. ✓✓ E le nngwe feela.	(2)
			[25]
		MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:	40
		MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:	80